

ရခိုင်ပြည်နယ်မှ နေရပ်စွန့်ခွာသူများ ပြန်လည်လက်ခံရေးနှင့်စပ်လျဉ်း၍ နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန နိုင်ငံရေးရာဇဝဏ်ဌာနမှ တာဝန်ခံအရာရှိတစ်ဦးနှင့် အမေးအဖြေကဏ္ဍ

မေး။ ။ ရခိုင်ပြည်နယ်မှ နေရပ်စွန့်ခွာသူများ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံကို ထွက်ခွာသွားတာနဲ့ ပတ်သက်ပြီး အမျိုးမျိုးပြောဆိုနေကြတာရှိပါတယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီအချိန်ကဖြစ်ခဲ့တဲ့ ဖြစ်စဉ်ကို ဦးစွာ ပြန်လည်ရှင်းပြပေးစေလိုပါတယ်။

ဖြေ။ ။ ရခိုင်ပြည်နယ်မှ နေရပ်စွန့်ခွာသူများ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံဘက်ကို ထွက်ခွာသွားတဲ့ဖြစ်စဉ်ကို အထူးသဖြင့် ပြည်ပမီဒီယာများက ၂၀၁၇ ခုနှစ်ကတည်းက အမျိုးမျိုးပြောဆိုနေခဲ့ကြတာပါ။ တကယ်တော့ အဲဒီလိုပြောခဲ့တာတွေဟာ အမှန်တကယ် မြေပြင်မှာ ဖြစ်ခဲ့တဲ့ ဖြစ်ရပ်တွေမဟုတ်ဘဲ နိုင်ငံရေးရည်ရွယ်ချက်နဲ့ တစ်ဖက်သတ် လိုရာဆွဲ ပုံဖော်ရေးသားခဲ့ကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။

ထိုစဉ်က ဖြစ်ပေါ်ခဲ့တဲ့ ပကတိအခြေအနေမှန်ကတော့ ၂၀၁၆ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလနှင့် ၂၀၁၇ ခုနှစ် ဩဂုတ်လတို့မှာ ရခိုင်ပြည်နယ် မြောက်ပိုင်းမှာရှိတဲ့ ရဲလင်းစခန်းများနဲ့ တပ်စခန်းကို အစွန့်ခွာရောက်ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ် အာဆာအကြမ်းဖက်အဖွဲ့ဝင်များက ကြိုတင်အကွက်မှာ စီစဉ်ဖမ်းဆီးခဲ့တာပါ။ ဒီတိုက်ခိုက်မှုတွေ မအောင်မြင်တော့မှ ဒေသခံရွာသားတွေကို ခြိမ်းခြောက်ပြီး သူတို့ရွာတွေကို စွန့်ခွာထွက်ပြေးအောင် စနစ်တကျ လှုံ့ဆော်ဆောင်ရွက်ခဲ့တာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ပထမအကြိမ်တုန်းက ၂၀၁၆ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၉ ရက်မှာ မောင်တောမြို့နယ် အမှတ် (၁) နယ်ခြားစောင့်ရဲကွပ်ကဲမှုအဖွဲ့ဌာနချုပ်(ကျိုက်ကန်မြို့) ကို အကြမ်းဖက်အင်အား ၉၀၊ ငါးခုရဲနယ်မြေ ရဲစခန်းကို အကြမ်းဖက်အင်အား ၃၀၀၊ ရသေ့တောင်မြို့နယ် ကိုးတန်ကောက် နယ်ခြားစောင့် ရဲလင်းစခန်းကို အကြမ်းဖက်အင်အား ၂၀ လောက်နဲ့ သေနတ်၊ ဓား၊ လှံ၊ ဂျင်ဂါဝတ်စုံ လက်နက်တွေ အသုံးပြုကာ ရုတ်တရက် ဝင်ရောက်စီးနင်းတိုက်ခိုက်ခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။ အဆိုပါဖြစ်စဉ်များအတွင်းမှာ မြန်မာနိုင်ငံရဲတပ်ဖွဲ့ဝင် ကိုဦးဦး ကျဆုံးခဲ့ရပြီး လက်နက်ခဲယမ်းတွေ အများအပြားလည်း ဆုံးရှုံးခဲ့ရပါတယ်။ အဲဒီလို ရဲစခန်းများ တိုက်ခိုက်ခံရပြီးမှာ သေလေ့ရှိပြီး တည်ငြိမ်အေးချမ်းရေးနဲ့ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးအတွက် တပ်မတော်နဲ့ နယ်ခြားစောင့်ရဲတပ်ဖွဲ့တို့ ပူးပေါင်းပြီးတော့ အကြမ်းဖက်မှုချေမှုန်းရေး ဆောင်ရွက်ရာမှာ အစွန့်ခွာရောက်ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ် အင်အား ၃၀၀ ခန့်မှ ၈၀၀ ခန့်အထိ ဖွင့်ပြီး ပြန်လည်တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြတဲ့အတွက် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့ဝင်များ ထိခိုက်ကျဆုံးခဲ့ရတဲ့ ဖြစ်စဉ်အချို့လည်း ရှိခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီ အကြမ်းဖက်တိုက်ခိုက်မှုတွေကို ထိုစဉ်က ဟာရာကာ အယ်လ်ယာကင် (Harakah al-Yin) အမည်နဲ့ လှုပ်ရှားခဲ့ပြီး နောက်ပိုင်း အာဆာ (ARSA) လို့ အမည်ပြောင်းခဲ့တဲ့ အကြမ်းဖက်အဖွဲ့က ဦးစီးပြီး ဆောင်ရွက်ခဲ့တာလို့ အာဆာအကြမ်းဖက်အဖွဲ့က ၂၀၁၇ ခုနှစ် မတ်လ ၂၉ ရက်က ထုတ်ဖော်ပြောကြားခဲ့ပါတယ်။ ဒီအဖွဲ့ကို ခေါင်းဆောင်ခဲ့သူက ဆော်ဒီအာရေဗျနိုင်ငံမှာ နေထိုင်ခဲ့တဲ့ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ် အာတာ အူလာဆိုသူ ဖြစ်ပါတယ်။

ပထမအကြိမ်မှာ အသင့်အတင့် အောင်မြင်မှုရလာတော့ ARSA အကြမ်းဖက်သမားတွေ အားတက်လာပြီး ဒုတိယအကြိမ်တိုက်ခိုက်မှု အနေနဲ့ ၂၀၁၇ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၂၅ ရက်မှာ ရခိုင်ပြည်နယ် မောင်တောခရိုင်အတွင်းမှာရှိတဲ့ ရဲကင်းနဲ့ ရဲစခန်း ၃၀ အပြင် နယ်မြေတစ်ဝှမ်းစခန်းတစ်ခုကိုပါ စည်းရုံးလေ့ကျင့်ထားတဲ့ ရွာသားတွေအပါအဝင် အင်အား ထောင်ပေါင်းများစွာနဲ့ တစ်ပြိုင်တည်း တိုက်ခိုက်မှုပြုလုပ်ခဲ့ပြန်ပါတယ်။ ဒီဖြစ်စဉ်တွေမှာ တပ်မတော်သား နှစ်ဦး၊ မြန်မာနိုင်ငံ ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင် ၁၁ ဦးနှင့် လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးဝန်ထမ်းတစ်ဦး ကျဆုံးခဲ့ရပါတယ်။ အာဆာအကြမ်းဖက်အဖွဲ့ဝင်များဟာ ရဲစခန်းများနှင့် တပ်စခန်းကို သာမက ကျေးရွာများကိုလည်း တိုက်ခိုက်/မီးရှို့မှုတွေပြုလုပ်ခဲ့ပါတယ်။ အာဆာအကြမ်းဖက်အဖွဲ့ဝင်တွေက ၎င်းတို့ စာတိုက်ထားတဲ့ အတိုင်း ကိုယ်ရွာကို ကိုယ်တိုင်မီးရှို့တာ ဒေသခံတိုင်းရင်းသားတွေနဲ့ ဟိန္ဒူ မိသားစုဝင်တွေရဲ့ နေအိမ်တွေကို မီးရှို့တိုက်ခိုက်တာ၊ အကြမ်းဖက်သတ်ဖြတ်တာတွေ လုပ်ခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီလိုအကြမ်းဖက်တိုက်ခိုက်မှုများအနက် ရဲဘောက်ကျကျေးရွာမှ ဟိန္ဒူဘာသာဝင် ၁၀၀ ခန့်ကို အာဆာအကြမ်းဖက်အဖွဲ့ဝင်များက အုပ်စုလိုက် ဖမ်းဆီးသတ်ဖြတ်ခဲ့ပါတယ်။ အရွယ်ကောင်း ဟိန္ဒူအမျိုးသမီး ရှစ်ဦးကိုတော့ အတင်းအဓမ္မဘာသာပြောင်းခိုင်းပြီး တစ်ဖက်နိုင်ငံကို ခေါ်ဆောင်သွားခဲ့ပါတယ်။ တခြားဟိန္ဒူဘာသာဝင် သုံးရာကျော်ကိုလည်း ခြိမ်းခြောက်ပြီး ခေါ်ဆောင်ပေးထားတယ်။ ဒီဖြစ်စဉ်ကို ထိခိုက်နစ်နာသူ ဟိန္ဒူဘာသာဝင်များက သတင်းပေးခဲ့တဲ့အတွက် တာဝန်ရှိသူများက ရဲဘောက်ကျကျေးရွာအနီးတစ်ဝိုက်ရှာဖွေခဲ့ရာမှာ ဟိန္ဒူဘာသာဝင် အလောင်း ၄၅ လောင်းကို ပြန်လည်ရှာဖွေနိုင်ခဲ့တဲ့ ဖြစ်စဉ်လည်းရှိပါတယ်။

အာဆာအကြမ်းဖက်အဖွဲ့အနေနဲ့ ဒီလိုမျိုး အကြမ်းဖက်သတ်ဖြတ်မှုများပြုလုပ်ခြင်း၊ အခြားဘင်္ဂလားဒေ့ရှ် စည်းရုံး/ခြိမ်းခြောက်ဖိအားပေးခြင်း စတာတွေပြုလုပ်ခဲ့တာကြောင့် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ် အလုံးအရင်းနဲ့ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံဘက်ကို ထွက်ခွာခဲ့ရာမှ နေရပ်စွန့်ခွာသူများအရေး ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့တာဖြစ်ပါတယ်။

ဒါပေမယ့် အာဆာအကြမ်းဖက်အဖွဲ့ဝင်များရဲ့ အကြမ်းဖက်တိုက်ခိုက်မှုများ၊ ဖိအားပေးမှုများ၊ ခြိမ်းခြောက်မှုများ၊ သတ်ဖြတ်မှုများ၊ နေအိမ်များကို ကိုယ်တိုင်မီးရှို့မှုများ ပြုလုပ်ခဲ့တဲ့ မြေပြင်အခြေအနေမှန်ကို ပြည်ပမီဒီယာတွေက ရည်ရွယ်ချက်ရှိရှိ ချွန်လှုပ်ပြီး ၎င်းတို့တစ်ဖက်သတ်လိုရာဆွဲ၍ မြန်မာဘက်ရဲ့ ဆောင်ရွက်မှုကြောင့် နေရပ်စွန့်ခွာသူများ ကြတဲ့ပုံမျိုး ရေးသားဖော်ပြနေကြလေ့ရှိ နိုင်ငံရေးအရ မြန်မာနိုင်ငံကို ဖိအားပေးနိုင်ဖို့အတွက်လည်း မြေပြင်မှာ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ခြင်းရဲ့တိုက်ခိုက်မှုများကို ပုံကြီးချဲ့ခြင်း၊ ဘာသာရေး၊ လူမျိုးရေး ပဋိပက္ခအသွင် ပုံဖော်ခြင်း စသဖြင့် အမျိုးမျိုးပြောကြားနေကြပါတယ်။

တစ်ဖက်မှာတော့ အာဆာအကြမ်းဖက်အဖွဲ့ဝင်များရဲ့ အကြမ်းဖက်လုပ်ရပ်များကြောင့် ရခိုင်ပြည်နယ်ရှိ တိုင်းရင်းသားများနဲ့ ဟိန္ဒူတွေ ထိခိုက်ခံစားခဲ့ရတာတွေကို လုံးဝလျစ်လျူရှုနေကြပြီး ဘယ်ပြည်ပမီဒီယာကမျှ အလေးထားဖော်ပြခြင်း မရှိတာကို တွေ့မြင်ရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

မေး။ ။ နေရပ်စွန့်ခွာသူများကို ပြန်လည်လက်ခံရေးအတွက် မြန်မာနိုင်ငံ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံတို့အကြား ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်နေမှု အခြေအနေကိုလည်း ပြောပြပေးစေလိုပါတယ်။

ဖြေ။ ။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်နဲ့ ၂၀၁၇ ခုနှစ် ဖြစ်စဉ်နှစ်ခုနောက်ပိုင်းမှာ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံဘက်ကို ထွက်ခွာသွားတဲ့ နေရပ်စွန့်ခွာသူများကို ပြန်လည်လက်ခံနိုင်ရေးအတွက် မြန်မာနိုင်ငံနဲ့ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံတို့အကြား ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုများ ပြုလုပ်လျက်ရှိပါတယ်။ နှစ်နိုင်ငံ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှုတွေအနက် နှစ်နိုင်ငံအကြား လက်မှတ်ရေးထိုးထားတဲ့ နေရပ်စွန့်ခွာသူများ ပြန်လည်လက်ခံရေးဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက် (၃) ရပ်ကို ဦးစွာ ပြောကြားလိုပါတယ်။

နှစ်နိုင်ငံအကြား ပထမဆုံးလက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့တဲ့ “ရခိုင်ပြည်နယ်မှ နေရပ်စွန့်ခွာသူများအား ပြန်လည်လက်ခံရေး လုပ်ငန်းစဉ် (Arrangement on Return of Displaced Persons from Rakhine State)” သဘောတူညီချက်ကို ၂၀၁၁-၂၀၁၇ ရက်မှာ နေပြည်တော်၌ နှစ်နိုင်ငံ ဝန်ကြီးအဆင့်က လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီနောက် ဒုတိယ သဘောတူညီချက်ဖြစ်တဲ့ “ရခိုင်ပြည်နယ်မှ နေရပ်စွန့်ခွာသူများအား ပြန်လည်လက်ခံရေးအတွက် ဖွဲ့စည်းထားသော မြန်မာ-ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ် ပူးတွဲလုပ်ငန်းအဖွဲ့အတွက် လုပ်ငန်းလမ်းညွှန် (Terms of Reference (Physical Arrangement for Repatriation of Displaced Myanmar Residents from Bangladesh under the Arrangement on Return of Dis-placed Persons from Rakhine State))” ကို နှစ်နိုင်ငံ နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန အမြဲတမ်းအတွင်းဝန်အဆင့်က ၁၉-၁၂-၂၀၁၇ ရက်မှာ ဒါဘဲမြို့မှာ တတိယ သဘောတူညီချက်ဖြစ်တဲ့ “ရခိုင်ပြည်နယ်မှ နေရပ်စွန့်ခွာသူများအား ပြန်လည်လက်ခံရေး လုပ်ငန်းစဉ်အရ လက်တွေ့ဆောင်ရွက်မည့် လုပ်ငန်းအစီအစဉ် (Physical Arrangement for Repatriation of Displaced Myanmar Residents from Bangladesh under the Arrangement on Return of Dis-placed Persons from Rakhine State))” ကို နှစ်နိုင်ငံ နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန အမြဲတမ်းအတွင်းဝန်အဆင့်က ၁၆-၁၁-၂၀၁၈ ရက်မှာ နေပြည်တော်မှာ အသီးသီးလက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ကြပါတယ်။

မြန်မာနိုင်ငံအနေနဲ့ အဆိုပါနှစ်နိုင်ငံသဘောတူညီချက်များကို အခြေခံပြီး ပြန်လည်လက်ခံရေးလုပ်ငန်းကို ဆောင်ရွက်သွားမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါ့အပြင် နှစ်နိုင်ငံသဘောတူညီချက်များအရ ပြန်လည်လက်ခံရေး ဆောင်ရွက်ရာမှာလည်း ၂၀၁၆ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၁၇ ခုနှစ် ဖြစ်စဉ်များအပြီးမှာ နေရပ်စွန့်ခွာသူများကိုသာ စိစစ်ပြီး ပြန်လည်လက်ခံသွားမှာဖြစ်ပါတယ်။ နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌကလည်း နိုင်ငံတော်ရဲ့ အကျိုးစီးပွားကို မထိခိုက်ပါက နှစ်နိုင်ငံ သဘောတူညီချက်များကို ဆက်လက်ဆွေးနွေးဆောင်ရွက်ထားမယ်လို့ ၈-၂-၂၀၂၁ ရက်က ပြောကြားထားပြီးဖြစ်ပါတယ်။

နှစ်နိုင်ငံ သဘောတူညီချက်များမှာ ပါဝင်တဲ့ အချက်များအနက် သိရှိထားသလို အချက်တစ်ချက်ကတော့ နေရပ်စွန့်ခွာသူတွေကို သတ်မှတ်ထားတဲ့ ပြန်လည်လက်ခံရေး (၅) ချက်နှင့်အညီ စိစစ်ပြီး ပြန်လည်လက်ခံသွားမှာဖြစ်တာပဲဆိုတာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီလက်ခံ

ရေးမှု (၅) ချက်ဟာ မြန်မာနိုင်ငံနဲ့ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံအကြား ၁၉၉၂ ခုနှစ်က ဆောင်ရွက်ခဲ့တဲ့ ပြန်လည်လက်ခံရေးလုပ်ငန်းစဉ်အတွက် သတ်မှတ်ခဲ့တဲ့ စံသတ်မှတ်ချက် (၁) ချက်ကို အချက် (၁) ချက် ထပ်မံတိုးထားတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ယခင်စံသတ်မှတ်ချက် (၄) ချက်ကတော့ “(၁) မြန်မာနိုင်ငံမှာ နေထိုင်ခဲ့သူဖြစ်ရမယ်၊ (၂) မိမိဆန္ဒအရပြန်လာတဲ့ သူဖြစ်ရမယ်၊ (၃) ကွဲကွာနေသော မိသားစုဝင်များအတွက် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံတရားရုံးရဲ့ မှန်ကန်ကြောင်း ထောက်ခံချက်ပါရှိရမယ်၊ (၄) ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံမှာ မွေးဖွားခဲ့တဲ့ ကလေးတွေဖြစ်ပါက မိဘနှစ်ပါး လုံးဟာ မြန်မာနိုင်ငံမှာ နေထိုင်ခဲ့သူတွေဖြစ်ရမယ်” ဆိုတဲ့အချက်တွေ ဖြစ်ပြီး ထပ်တိုးထားတဲ့အချက်ကတော့ “နေရပ်စွန့်ခွာသူများက ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်ဘက်သို့ရောက်ရှိပြီး မွေးဖွားတဲ့ကလေးများအတွက် မှန်ကန်ကြောင်းကို ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံ တရားရုံးရဲ့ ထောက်ခံချက်ပါရှိရမယ်” ဆိုတာဖြစ်ပါတယ်။

မြန်မာဘက်အနေနဲ့ နှစ်နိုင်ငံသဘောတူညီချက်များနဲ့ အညီ နေရပ်စွန့်ခွာသူများကို ပြန်လည်စိစစ်ကောက်လည်း ရပ်တန့်ခြင်း မရှိဘဲ အဆိုပါ လက်ခံရေးမှု (၅) ချက်နှင့်အညီ ဆက်လက်စိစစ်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိတာကိုလည်း အသိပေးလိုပါတယ်။

ဆက်လက်ပြီး နှစ်နိုင်ငံသဘောတူညီချက်များအရ မြန်မာနိုင်ငံနဲ့ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံအကြား ကျင်းပပြုလုပ်နေတဲ့ အစည်းအဝေးတွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ပြောကြားလိုပါတယ်။ နေရပ်စွန့်ခွာသူများ ပြန်လည်လက်ခံရေးလုပ်ငန်း အကောင်အထည်ဖော်ရေးအတွက် အဓိက ဆွေးနွေးဆောင်ရွက်နေတဲ့ ယန္တရားကတော့ “နေရပ်စွန့်ခွာသူများ ပြန်လည်လက်ခံရေးဆိုင်ရာ နှစ်နိုင်ငံ ပူးတွဲလုပ်ငန်းအဖွဲ့ (Joint Working Group on the Repatriation of Displaced Myanmar Residents from Bangladesh)” အစည်းအဝေး ဖြစ်ပါတယ်။ အဆိုပါ နှစ်နိုင်ငံ ပူးတွဲလုပ်ငန်းအဖွဲ့ အစည်းအဝေးများကို ၂၀၁၈ ခုနှစ်အတွင်း ဇန်နဝါရီလ မေလနှင့် အောက်တိုဘာလတို့နဲ့ ၂၀၁၉ ခုနှစ် မေလတို့မှာ အစည်းအဝေး (၄) ကြိမ် ကျင်းပခဲ့ပါတယ်။

အဲဒီနောက် ကိုဗစ်-၁၉ ကပ်ရောဂါကြောင့် အစည်းအဝေးများ ကျင်းပနိုင်ခဲ့ခြင်းမရှိဘဲ သုံးနှစ်ကျော်အကြာ ၁၄-၆-၂၀၂၂ ရက်မှာ နေရပ်စွန့်ခွာသူများ ပြန်လည်လက်ခံရေးဆိုင်ရာ မြန်မာ-ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ် ပူးတွဲလုပ်ငန်းအဖွဲ့ (၅) ပူးတွဲလုပ်ငန်းအစည်းအဝေးကို နိုင်ငံတော်အဖွဲ့ရုံးရဲ့ ခွင့်ပြုချက်အရ ဗီဒီယိုကွန်ဖရင့်ဖြင့် ပြန်လည်ကျင်းပနိုင်ခဲ့ပါတယ်။ အဆိုပါအစည်းအဝေးကို နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန အမြဲတမ်းအတွင်းဝန် ဦးချမ်းအေးနဲ့ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန နိုင်ငံခြားရေးအတွင်းဝန် မစ္စတာမာရတို့ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ် ပူးတွဲသဘာပတ်အဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြပြီး နှစ်နိုင်ငံသက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာနများက ကိုယ်စားလှယ်များ တက်ရောက်ခဲ့ကြပါတယ်။

အဲဒီအစည်းအဝေးမှာ နေရပ်စွန့်ခွာသူများအား လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးဆိုင်ရာ စိစစ်ဆောင်ရွက်မှုမှသာ ကြုံတွေ့ရတဲ့ အခက်အခဲများ ဖြေရှင်းနိုင်ရေး၊ စိစစ်ပြီး နေရပ်စွန့်ခွာသူများကို ပြန်လည်လက်ခံရေး လုပ်ငန်း စတင်နိုင်ရန်အတွက် အစီအမံများ ပြင်ဆင်ဆောင်ရွက်နေမှု လုပ်ငန်းတွေ၊ ပြန်လည်ဝင်ရောက်လာသူများအတွက် မြန်မာဘက်က ပြင်ဆင်ဆောင်ရွက်နေတဲ့ ပြန်လည်နေရာချထားရေး အစီအမံတွေ စတဲ့ကိစ္စရပ်တို့ကို နှစ်ဖက်ပွင့်လင်းစွာ အမြင်ချင်းဖလှယ်ဆွေးနွေးခဲ့ကြပြီး နေရပ်စွန့်ခွာသူများ ပြန်လည်လက်ခံရေး ပြန်လည်စိစစ်ရေး လုပ်ငန်းများအတွက် နှစ်နိုင်ငံအကြား ပိုမိုပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သွားရန် ရှေ့ပြေး စမ်းသပ်စိစစ်နံ့တစ်ရပ်ဖြင့် ပြန်လည်လက်ခံရေးလုပ်ငန်းကို ဆောင်ရွက်စွာ စတင်ဆောင်ရွက်ရန် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ် တရားရုံးထောက်ခံချက်လိုအပ်သူများအတွက် တရားရုံးထောက်ခံချက်များ ထုတ်ပေးသွားရန် စတာတွေကို နှစ်ဖက်သဘောတူညီခဲ့ကြပါတယ်။

ရခိုင်ပြည်နယ်မှ နေရပ်စွန့်ခွာသူများကို စိစစ်ဆောင်ရွက်ရာမှာ ကြုံတွေ့ရတဲ့ စိန်ခေါ်မှုများကို နှစ်ဖက်အပြန်အလှန် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်း အဖြေရှာသွားနိုင်ဖို့အတွက် “ရခိုင်ပြည်နယ်မှ နေရပ်စွန့်ခွာသူများ ပြန်လည်လက်ခံရေးအတွက် စိစစ်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်ဆိုင်ရာ အထူးအဖွဲ့ (Ad Hoc Task force for Verification of the Displaced Persons from Rakhine State)” များကိုလည်း ၂၀၂၁ ခုနှစ် နှစ်ကုန်ပိုင်းက နှစ်ဖက်ဖွဲ့စည်းခဲ့ကြကာ အထူးအဖွဲ့များအကြား ပထမအကြိမ် အစည်းအဝေးကို ၂၇-၁-၂၀၂၂ ရက်နဲ့ ဒုတိယအကြိမ် အစည်းအဝေးကို ၁၆-၉-၂၀၂၂ ရက်မှာ ဗီဒီယိုကွန်ဖရင့်မှတစ်ဆင့် နှစ်ကြိမ်တိုင် ကျင်းပထားပြီး ဖြစ်ပါတယ်။

စာမျက်နှာ ၈ မှ

ဒါတွေကိုကြည့်ခြင်းအားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံအနေနဲ့ နှစ်နိုင်ငံ လက်မှတ်ရေးထိုးထားတဲ့ သဘောတူညီချက်များနှင့်အညီ ရခိုင် ပြည်နယ်မှ နေရပ်စွန့်ခွာသူများကို ပြန်လည်လက်ခံရေးအတွက် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံနဲ့ အစဉ်တစိုက် ညှိနှိုင်းပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နေ တာကို တွေ့မြင်ရမှာဖြစ်ပါတယ်။

မေး။ ။ နေရပ်စွန့်ခွာသူများကို ပြန်လည်လက်ခံဖို့အတွက် လုပ်ဆောင်ရာမှာ တိုးတက်မှုမရှိဘူးလို့ ပြောဆိုဝေဖန်နေ တာတွေ ရှိပါတယ်။ အဲဒီအပေါ်လည်း ရှင်းပြပေးစေလိုပါတယ်။ ဖြေ။ ။ မြန်မာ-ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ် နှစ်နိုင်ငံညှိနှိုင်းပြီးနောက် နေရပ် စွန့်ခွာသူများ ပြန်လည်လက်ခံရေးလုပ်ငန်းစတင်ဖို့အတွက် ၁၅-၁၁-၂၀၂၀ ရက်နဲ့ ၂၂-၀၉-၂၀၂၁ ရက်တို့မှာ နှစ်ကြိမ် ကြိုးပမ်းခဲ့တာ ရှိပါတယ်။ နှစ်ကြိမ်လုံးမှာ မြန်မာနိုင်ငံအနေနဲ့ နှစ်နိုင်ငံသဘော တူညီချက်များနဲ့အညီစီစစ်ပြီး နေရပ်စွန့်ခွာသူများအား ပြန်လည် လက်ခံရန် နယ်စပ်မှာ အဆင်သင့် ပြင်ဆင်ထားခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီအချိန် က လက်ခံဖို့လျာထားခဲ့တဲ့ စီစစ်ပြီးနေရပ်စွန့်ခွာသူအရေအတွက် ကတော့ ပထမအကြိမ်အတွက် ၂၂၀၀ နဲ့ ဒုတိယအကြိမ်အတွက် ၃၄၀၀ ဖြစ်ပါတယ်။

အဲဒီတုန်းက စီစစ်ပြီးနေရပ်စွန့်ခွာသူများကို လက်ခံဖို့အတွက် မြန်မာဘက်မှ တာဝန်ရှိသူများသာမက အာဆီယံအတွင်းရေးမှူးချုပ်နဲ့၊ ဘေးအန္တရာယ် စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ လူသားချင်းစာနာထောက်ပံ့ရေးမူ အကူအညီပေးအပ်ရေး အာဆီယံညှိနှိုင်းရေးဗဟိုဌာန (AHA Centre) နဲ့ အာဆီယံအရေးပေါ်တုံ့ပြန်ရေးနှင့် ဆန်းစစ်လေ့လာမှုအဖွဲ့ (ASEAN-ERAT) တို့မှ ကိုယ်စားလှယ်များပါ နှစ်နိုင်ငံနယ်စပ်ပိတ်မှာ သွားရောက်ပြီး အတူစောင့်ဆိုင်းနေခဲ့ကြတာဖြစ်ပါတယ်။

ဒါပေမယ့်လည်း နေရပ်စွန့်ခွာသူများနေထိုင်ရာ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ် ဘက်က စခန်းများမှာတော့ အဖျက်အမှောင်လုပ်ဆောင်သူတွေနဲ့ အကြမ်းဖက်အုပ်စုဝင်တွေက နေရပ်စွန့်ခွာသူများကို ခြိမ်းခြောက်မှုများ နဲ့ အခြားသော ဖိအားများကြောင့် အဲဒီကြိုးပမ်းမှုများဟာ မအောင် မမြင် ဖြစ်ခဲ့ရပါတယ်။ မြန်မာဘက်အနေနဲ့ ပြန်လည်လက်ခံဖို့ကို ယနေ့အထိ အဆင်သင့်ပြင်ဆင် ဆောင်ဆိုင်းနေပေမယ့် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ် နိုင်ငံဘက်က နှစ်နိုင်ငံသဘောတူညီထားတဲ့ တစ်ဦးတစ်ယောက်ကိုမှ ပို့ဆောင်ပေးနိုင်ခြင်းမရှိသေးတဲ့အတွက် ပြန်လည်လက်ခံရေးလုပ်ငန်း စဉ်ကို မစတင်နိုင်ခဲ့တဲ့အပြင် ပြန်လည်လက်ခံရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကို မြန်မာဘက်က ကြန့်ကြာအောင် လုပ်နေတယ်ဆိုတဲ့ မဟုတ်မမှန် စွပ်စွဲချက်တွေကိုလည်း ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ် သတင်းမီဒီယာတွေကနေ ထုတ်ပြန်တာကိုလည်း တွေ့ရပါတယ်။

မေး။ ။ နေရပ်စွန့်ခွာသူများကို ပြန်လည်လက်ခံရေးလုပ်ငန်း စတင်ဖို့အတွက် နှစ်နိုင်ငံအကြား ရှေ့ဆက်ညှိနှိုင်း ဆောင်ရွက်နေတာတွေ ရှိရင်လည်း သိရှိလိုပါတယ်။

ဖြေ။ ။ နေရပ်စွန့်ခွာသူများ ပြန်လည်လက်ခံရေးလုပ်ငန်းစတင် ဖို့အတွက် နှစ်ကြိမ်တိုင် ဖျက်ပြားခဲ့ပေမယ့်လည်း စီစစ် ပြီးတဲ့နေရပ်စွန့်ခွာသူများကို ပြန်လည်လက်ခံဖို့အတွက် နှစ်နိုင်ငံ သဘောတူညီချက်တွေအရ မြန်မာဘက်အနေနဲ့ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်ဘက်နဲ့ ဆက်လက်ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါတယ်။ အဲဒီလိုဆောင်ရွက် နေရုံမှာ ရှေ့ပြေးစစ်ဆေးစစ်ဆေးရန်လုပ်ဆောင်နေရုံ၊ လူတစ်ထောင် ကျော်ကို စတင်ပြီးပြန်လည်လက်ခံနိုင်ဖို့ ညှိနှိုင်းပြင်ဆင်ဆောင်ရွက် နေတာရှိပါတယ်။

ဒီလို ပြန်လည်လက်ခံရေးအတွက်ဆောင်ရွက်ရာမှာလည်း နေရပ် စွန့်ခွာသူ မိသားစုများမှာ ကလေးမွေးဖွားတာတွေရှိတဲ့အတွက် နှစ်နိုင်ငံသဘောတူညီထားတဲ့အတိုင်း ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံမှာ မွေးဖွား တာ မှန်ကန်ကြောင်း သက်ဆိုင်ရာ တရားရုံးထောက်ခံချက်ရရှိအောင် နှစ်ထက်ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ပြီးဖြစ်ပါတယ်။ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံ တရား ရုံးထောက်ခံချက်အပြင် မြန်မာနိုင်ငံမှာ အိမ်ထိုင်ခဲ့တဲ့ မိဘနှစ်ပါးက မွေးဖွားသူဟုလဲ အမှတ်တံဆိပ် စီစစ်ပြီးမှ ပြန်လည်လက်ခံသွားဖို့ကို ဆောင်ရွက်သွားမှာဖြစ်ပါတယ်။ ဒါ့အပြင် ပြန်လည်လက်ခံသွားမှာ မိသားစုစုံလင်စွာ ပြန်လာလိုတာကြောင့် မိသားစုဝင်များကိုပါ စီစစ်ရာ မှာ ထည့်သွင်းပြီး စီစစ်လျက်ရှိပါတယ်။

ဒီတစ်ခါ ပြန်လည်လက်ခံရေးလုပ်ငန်းအတွက် ပြင်ဆင်ဆောင်ရွက် နေတာမှာ ကိုဗစ်-၁၉ ကောက်၊ ထိန်းချုပ်ကာကွယ်၊ ကုသရေးနဲ့ပတ်သက် တဲ့ ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ သတ်မှတ်စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကိုပါ လိုက်နာဆောင်ရွက်နိုင်ဖို့ ထည့်သွင်းဆောင်ရွက်နေပြီး ပြန်လည် လက်ခံရေးလုပ်ငန်းစဉ် အဆင်ပြေချောမွေ့စေရေးအတွက် သက်ဆိုင်

ရာဝန်ကြီးဌာနများအနေနဲ့လည်း လမ်းညွှန်ချက်များနဲ့အညီ ပေါင်းစပ် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါတယ်။

မေး။ ။ နေရပ်စွန့်ခွာသူများကို ပြန်လည်လက်ခံရေးအတွက် ဆောင်ရွက်နေမှုများမှာ ပြောပြပေးစေလိုပါတယ်။

ဖြေ။ ။ မြန်မာဘက်အတွက် အဓိကစိန်ခေါ်မှုတစ်ရပ်ကတော့ ရခိုင်ပြည်နယ်က နေရပ်စွန့်ခွာသူတွေကို စီစစ်နေတဲ့ အပိုင်းဖြစ်ပါတယ်။ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်ဘက်က ပြည့်စွက်ပြီးပေးဖို့လာတဲ့ စီစစ်ရေးပုံစံတွေမှာ ဖြည့်သွင်းဖော်ပြထားတဲ့ အမည်၊ နေရပ်လိပ်စာ အချက်အလက်တွေ၊ မိသားစုဝင် အရေအတွက်တွေဟာ မြန်မာဘက် က တာဝန်ရှိသူများ နှစ်စဉ်မြေပြင်ဖွဲ့စည်းဆင်းပြီး စာရင်းပြုစုထားတဲ့ အိမ်ထောင်စုစာရင်းအရ မှတ်တမ်းရှိတဲ့ နေရပ်လိပ်စာကို ဖော်ပြခြင်း မရှိဘဲ သုံးတိုက်သာ ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်ခဲ့တဲ့ နေရပ်လိပ်စာများကို ဖြည့်သွင်းထားတဲ့အတွက် စာရင်းမကိုက်ညီဘဲ စီစစ်လို့ရတာလည်း ရှိပါတယ်။ တချို့သူတွေကလည်း ဟိုဘက်ရောက်မှ အိမ်ထောင်ကျသွား တာ၊ အိမ်ထောင်မကျပြားသွားတာမျိုးတွေလည်းရှိတော့ စီစစ်ရာမှာ အခက်အခဲ တွေ့ရတာတွေလည်း ရှိပါတယ်။

ဒါ့အပြင် စီစစ်ရေးပုံစံတွေမှာ အမည်၊ ရွာအမည်တွေကို ဖြည့်သွင်း စဉ်က နေရပ်စွန့်ခွာသူများက ပြောကြားတဲ့အသံထွက်အတိုင်း ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်ဘက်က ပြည့်စွက်ရေးသားထားတဲ့အတွက် အဲဒီစာလုံး တိုင်းတွေဟာ မြန်မာဘက်က အိမ်ထောင်စုစာရင်းမှာ ဖြည့်သွင်းထား တဲ့ စာလုံးပေါင်းစု မဟုတ်တဲ့အတွက် နှစ်နိုင်ငံခွဲမှတ်တမ်းကို ရှာဖွေတွေ့ရှိမှု မရှိတဲ့ဖြစ်ပွားလည်း ရှိပါတယ်။ အချို့ကလည်း အိမ်ထောင်စုစာရင်းအရ မှတ်တမ်းရှိတဲ့ နေရပ်လိပ်စာကို ဖော်ပြခြင်း မရှိဘဲ သုံးတိုက်သာ ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်ခဲ့တဲ့ နေရပ်လိပ်စာများကို ဖြည့်သွင်းထားတဲ့အတွက် စာရင်းမကိုက်ညီဘဲ စီစစ်လို့ရတာလည်း ရှိပါတယ်။ တချို့သူတွေကလည်း ဟိုဘက်ရောက်မှ အိမ်ထောင်ကျသွား တာ၊ အိမ်ထောင်မကျပြားသွားတာမျိုးတွေလည်းရှိတော့ စီစစ်ရာမှာ အခက်အခဲ တွေ့ရတာတွေလည်း ရှိပါတယ်။

မြန်မာနိုင်ငံအနေနဲ့ အထက်ကပြောကြားခဲ့တဲ့ လက်ခံရေးမူ (၅) ချက်နဲ့ ကိုက်ညီမှုရှိသူများကိုသာ ပြန်လည်လက်ခံမှာဖြစ်တဲ့အတွက် စီစစ်ရေးပုံစံများမှာ ဖြည့်သွင်းထားတဲ့ အချက်အလက်များ ပြည့်စုံ မှန်ကန်မှုရှိဖို့ အလွန်အရေးကြီးပါတယ်။

ဒီလို စီစစ်ရေးဆိုင်ရာ အခက်အခဲတွေ၊ စိန်ခေါ်မှုတွေကို နားမလည်တဲ့အတွက် ဝေဖန်မှုများရှိသော်လည်း မြန်မာဘက်အနေနဲ့ ရခိုင်ပြည်နယ်မှ နေရပ်စွန့်ခွာသူများ ပြန်လည်လက်ခံရေးအတွက် စီစစ်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်ဆိုင်ရာ မြန်မာ-ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ် အထူးအဖွဲ့ အစည်း အဝေးများ ဆက်လက်ကျင်းပကာ ညှိနှိုင်းအဖြေရှာသွားဖို့ရှိပါတယ်။ နောက်စိန်ခေါ်မှုတစ်ရပ်ကတော့ ပြန်လည်လက်ခံရေးလုပ်ငန်းစဉ် စတင်ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်းမရှိလို့ဆိုပြီး မြန်မာဘက်ကို ဝေဖန်ဖြစ်တင် ပြောကြားနေတဲ့ကိစ္စဖြစ်ပါတယ်။ ဒါဟာဆိုရင်လည်း မြန်မာဘက်က ပြန်လည်လက်ခံရေးဆောင်ရွက်ဖို့ နှစ်ကြိမ်တိုင်တိုင် ကြိုးပမ်း ဆောင်ရွက်ခဲ့တာနဲ့ အဲဒီနှစ်ကြိမ်မှာ နေရပ်စွန့်ခွာသူတွေ ပြန်မလာကြ တဲ့ အကြောင်းရင်းမှန်တွေကို လျစ်လျူရှုပြီး ပြောဆိုနေကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။

ယခင်အတွေ့အကြုံများအရ ပြန်လည်လက်ခံရေးလုပ်ငန်းစဉ် အပေါ် အာနိန္ဒာအတားဖြစ်စေတဲ့ အဓိကအကြောင်းအရာများကတော့ အာဆီယံ (ARSA) အကြမ်းဖက်သမားများက ကော့ဘာစားရုံစခန်းများ အတွင်းမှာ နေရပ်စွန့်ခွာသူများနဲ့ ရောနှောနေထိုင်နေပြီး နေရပ်သို့ မပြန်ဖို့နဲ့ သုံးတိုက်မြန်မာနိုင်ငံသို့ ပြန်လည်ဝင်ရောက်ပါက အသတ်ခံရ မယ်ဆိုပြီး ခြိမ်းခြောက်မှုများရှိနေတာဟာ အဓိကအကြောင်းရင်း ဖြစ်တယ်လို့ သိရှိရပါတယ်။ အာဆီယံအကြမ်းဖက်သမားများအပြင် နေရပ်စွန့်ခွာသူများအရေး လုပ်ရားတက်ကြွသူများဟာ ပြန်လည် ပို့ဆောင်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်စတင်မှာကို မလိုလားဘဲ သုံးတိုက် နိုင်ငံရေး လိုလားချက်များပြည့်စုံမီရခိုင်အတွက် နေရပ်စွန့်ခွာသူများကို နေရပ်ပြန် ရေး ငြင်းဆိုကြဖို့အတွက် စည်းရုံးဆောင်ရွက်နေကြတာလည်း ရှိပါ တယ်။ အဲဒီလို နေရပ်ပြန်ခြင်းခြောက်မှုတွေ စည်းရုံးမှုတွေရှိနေသရွေ့ မြန်မာဘက်က အကောင်းဆုံး ဘယ်လို ပြင်ဆင်ဆောင်ရွက်ထား စေကာမူ ပြန်လည်လက်ခံရေးလုပ်ငန်းကို စတင်နိုင်ဖို့ ခက်ခဲနေမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

မြန်မာဘက်အနေနဲ့ကတော့ နေရပ်စွန့်ခွာသူများ ပြန်လည် လက်ခံဖို့ ပထမအကြိမ် စတင်ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ခဲ့ချိန်ကစပြီး ယနေ့အချိန်အထိ ပြန်လည်လက်ခံရေးအတွက် အဆင်သင့်ပြင်ဆင် ထားရှိပါတယ်။ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်ဘက်ကသာ နှစ်နိုင်ငံ သဘောတူညီ ချက်တွေအတိုင်း ပြန်လည်ပို့ဆောင်ပေးနိုင်မယ်ဆိုရင် ပြန်လည် လက်ခံရေးလုပ်ငန်းကို လက်တွေ့စတင်ဆောင်ရွက်နိုင်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒါကြောင့် နေရပ်စွန့်ခွာသူများ ပြန်လည်လက်ခံရေးလုပ်ငန်း စတင်နိုင်ဖို့အတွက် မြန်မာဘက်မှာသာ လုံးလုံးတာဝန်ရှိနေတာ မဟုတ်ဘဲ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံအနေနဲ့လည်း နှစ်ဖက်လုံးရဲ့ စိန်ခေါ်မှု များ၊ အခက်အခဲများကို နားလည်သိရှိပြီး ပိုင်းစနစ်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက် မှသာ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်မှာဖြစ်ပါတယ်။

မေး။ ။ အခြားပြည်စွက် ပြောကြားလိုတာများရှိရင်လည်း သိရှိ လိုပါတယ်။

ဖြေ။ ။ မြန်မာနိုင်ငံမှာ နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီက နိုင်ငံတော်ရဲ့တာဝန်ယူပြီး နောက်ပိုင်းမှာလည်း နေရပ် စွန့်ခွာသူများ ပြန်လည်လက်ခံရေးကိစ္စကို နှစ်နိုင်ငံသဘောတူညီချက် များနဲ့အညီ ဆက်လက်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါတယ်။ ရခိုင်ပြည်နယ်မှ နေရပ်စွန့်ခွာသူများကို စီစစ်နေတဲ့လုပ်ငန်းစဉ်ကို ရပ်တန့်ခဲ့ခြင်းမရှိ သလို မြန်မာ-ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ် နှစ်နိုင်ငံ ပူးတွဲလုပ်ငန်းအဖွဲ့အစည်းအဖွဲ့ အပြင် နည်းပညာဆိုင်ရာဆွေးနွေးမှုအဖွဲ့အစည်းများကိုပါ တိုးချဲ့၍ ညှိနှိုင်းအစည်းအဝေးများကို နှစ်နိုင်ငံအစိုးရတာဝန်ရှိသူ အဆင့်ဆင့် အကြား ဆက်လက်ဆွေးနွေးဆောင်ရွက်နေပါတယ်။

ဒါ့အပြင် နှစ်ဖက်ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိတဲ့ ရှေ့ပြေးစစ်ဆေးသပ် စီမံကိန်းတစ်ရပ်နဲ့ ပြန်လည်လက်ခံရေးလုပ်ငန်းစတင်ချိန်မှာ အဆင်သင့်ဖြစ်နေဖို့အတွက်လည်း ပြန်လည်လက်ခံရေးစခန်းများနဲ့ ကြားစခန်းများကို ပြန်လည်ပြင်ဆင်မှုများ၊ ပြန်လည်နေရာချထား မယ့်နေရာများမှာ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းကိစ္စများ၊ ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေးစတဲ့ အခြေခံလိုအပ်ချက်တွေအတွက် ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှု များကို လမ်းညွှန်ချက်များနဲ့အညီ သက်ဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းကော်မတီ များ၊ ဝန်ကြီးဌာနများအကြား ညှိနှိုင်းပေါင်းစပ်ဆောင်ရွက်နေပါတယ်။

ဒါကြောင့် နေရပ်စွန့်ခွာသူများ ပြန်လည်လက်ခံရေးနဲ့ စီစစ်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်ဟာ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံအပေါ်အထင် ပြည့်ပိုင်အချို့က စိုးရိမ်ပူပန်နေသလိုမျိုး ပြည်တွင်းနိုင်ငံရေး အခြေအနေနဲ့ ဆက်နွှယ် ခြင်းမရှိဘဲ မြန်မာဘက်အနေဖြင့် စီစစ်လက်ခံရေးအတွက် လုပ်သင့် လုပ်ထိုက်တဲ့ ပြင်ဆင်ဆောင်ရွက်မှုများကို နှစ်နိုင်ငံ သဘောတူညီချက် များ ပြည်တွင်းဥပဒေများနဲ့အညီ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိတယ်ဆိုတာကို အသိပေးလိုပါတယ်။

ဒါ့အပြင် နေရပ်စွန့်ခွာသူများ ပြန်လည်လက်ခံရေးကိစ္စနဲ့ ပတ်သက်ပြီး လူ့အများကို ထင်ယောင်ထင်ရှားဖြစ်စေဖို့ နိုင်ငံရေး အမြတ်ထုတ်ဖို့အတွက် ပြည်ပမီဒီယာအချို့အပေါ်အထင် နိုင်ငံအချို့၊ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ် တက်ကြွလှုပ်ရှားသူအချို့က မှန်ကန်မှုမရှိတဲ့ အချက် အလက်များအပေါ် အခြေခံပြီး ဖော်ပြရေးသားနေမှုများကို သတိပြု ချင်ချိန်စေလိုကြောင်း ပြောကြားလိုပါတယ်။

နောက်ထပ်ပြည့်စွက်ပြောကြားလိုတာကတော့ ကော့ဘာစား ရုက္ခသည့်စခန်းများမှာ နေရပ်စွန့်ခွာသူ ၁ ဒသသ ၁ သန်းကျော်နေထိုင် လျက်ရှိတယ်လို့ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံအပေါ်အထင် နိုင်ငံတာကာက ပြောဆို ဖော်ပြနေကြကာ ၂၀၁၆ ခုနှစ်နဲ့ ၂၀၁၇ ခုနှစ်နောက်ပိုင်း ရခိုင်ပြည်နယ်မှ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံဘက်သို့ နေရပ်စွန့်ခွာသူအရေအတွက်ကို ချဲ့ကား နေကြတဲ့ကိစ္စဖြစ်ပါတယ်။ မြန်မာနိုင်ငံဘက်က တာဝန်ရှိသူများအနေနဲ့ နှစ်စဉ်မြေပြင်မှာ ကွင်းဆင်းစီစစ်ကောက်ယူထားတဲ့ အိမ်ထောင်စု စာရင်းအရ ၂၀၁၆ ခုနှစ်နဲ့ ၂၀၁၇ ခုနှစ်နောက်ပိုင်း ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံ ဘက်သို့ ထွက်ခွာသူအရေအတွက်ကပါ ငါးသိန်းကျော်ရှိပါတယ်။ ဒါ့အပြင် ၁၉၉၂ ခုနှစ်က နှစ်နိုင်ငံအကြား ဆောင်ရွက်ခဲ့တဲ့ ပြန်လည် လက်ခံရေးလုပ်ငန်းစဉ်အရ ပြန်လည်လက်ခံဖို့ ကျန်ရှိသော်လည်း အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် ၂၀၀၅ ခုနှစ်နောက်ပိုင်းမှစတင်၍ ပြန်လည်ဝင်ရောက်လာမှု မရှိတဲ့အရေအတွက်ဟာလည်း နှစ်ဖက် အထောက်အထားများအရ ၆၃၅၆ ဦးသာ ရှိပါတယ်။ ဒါကြောင့် နေရပ်စွန့်ခွာသူဦးရေကို ချဲ့ကားဖော်ပြနေတဲ့ကိစ္စနဲ့ပတ်သွင်းပြီး မြန်မာ နိုင်ငံအနေနဲ့ ၂၀၁၆ ခုနှစ်နဲ့ ၂၀၁၇ ခုနှစ်နောက်ပိုင်း နေရပ်စွန့်ခွာသူများ ကိုသာ နှစ်နိုင်ငံသဘောတူညီချက်များနဲ့အညီ ပြန်လည်စီစစ်လက်ခံ သွားမှာဖြစ်ပြီး ထပ်တိုးကလေးမွေးဖွားမှုများကိုလည်း လက်ခံရေးမူ (၅) ချက်နဲ့အညီ စီစစ်ပြီး ကိုက်ညီမှုရှိသူများကိုသာ လက်ခံသွားမှာ ဖြစ်ကြောင်း အသိပေးလိုပါတယ်။

အချုပ်အနှောင် ပြောကြားလိုတာကတော့ ရခိုင်ပြည်နယ်မှ နေရပ် စွန့်ခွာသူများ ပြန်လည်လက်ခံရေးကိစ္စဟာ နှစ်နိုင်ငံအကြား ဖြေရှင်း ဆောင်ရွက်သွားရမယ့်ကိစ္စရပ်သာဖြစ်တဲ့အတွက် မြန်မာနိုင်ငံအနေနဲ့ နှစ်နိုင်ငံသဘောတူညီချက်များနဲ့အညီ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံနဲ့ အိမ်နီး ချင်းကောင်းပီသရွာ ဆက်လက်ညှိနှိုင်းပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သွားမှာ ဖြစ်ပါတယ်။